

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МАТЕРІАЛИ

XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

ОДЕСА-2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

(Одеса, 20-21 квітня 2023 року)

Одеса -2023

УДК: 37+316.61

Освіта та соціалізація особистості. *XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Одеса, 20-21 квітня 2023 р.) 103 с.

Рецензенти:

Бойко Анжела Іванівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і політичних наук Черкаського державного технологічного університету

Халапсис Олексій Владиславович - доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Збірник матеріалів Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту ХХІ століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, здобувачів освіти.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ОСВІТНИЙ СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: КАУЗАЛЬНА ПЛОЩИНА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Використання просторових характеристик соціокультурної реальності, в якій складаються і розвиваються освітні системи, розгортаються процеси розвитку, освіти, навчання і виховання особистості, взаємодії основних суб'єктів вищеназваних систем, включених в діяльність, спілкування і відносини, стало одним з пріоритетів в сучасному науковому знанні. Ми відносимо дане явище до ознак парадигмального зсуву в соціогуманітарній систематиці сучасного суспільства, однією з сутнісних характеристик якого є облік нестійкості, динаміки, інтегративності, суб'єктності та суб'єктивності як значущих регуляторів і індикаторів, що визначають соціокультурну реальність і впливають на наукове осмислення і опис соціокультурних фактів, явищ, процесів і систем. Відзначимо при цьому, що і саме використання категорії «простір», відповідаючи новим пріоритетам, присутнє не тільки і не стільки в традиційному фізичному, скільки у соціокультурному прочитанні.

Простір – це категорія, яка повсюдно використовується в багатьох різних контекстах. Формально, простір є системою, що складається з безлічі взаємодіючих суб'єктів, з встановленими між ними відносинами, які визначаються їх функціональною специфікою.

Поняття «соціокультурний простір» утворює єдине просторово-часове поле, яке пов'язує між собою різні історичні періоди розвитку людської цивілізації. Виникло воно разом з появою концепцій світової історії людства. Поняття «соціокультурного простору» вивчалось антропологами та етнографами, істориками, міфологами, соціологами, філософами, мистецтвознавцями та іншими науковцями. Розглянемо різні точки зору про поняття соціокультурного простору.

Представники культурно-історичної школи Ф. Ратцель, Ф. Гребнер, Л.Фробеніус [1-3] та інші розвивали ідеї поширення культур, формування культурних кіл і зон в якомусь просторовому вимірі. У працях А. Тойнбі вже існує поняття «культурного поля», але пізніше британський історик приходить до осмислення соціокультурного простору.

Взагалі на основі праць О. Шпенглера [4] та Дж. Тойнбі [5], можемо позначити «соціокультурний простір» як процес і результат існування і функціонування культури в часі та просторі у взаємозв'язку з соціальними параметрами, що мають на увазі цивілізаційний фундамент з широкими просторово-часовими рамками, що включають процеси генезису, поширення і функціонування соціокультурного, які протікають не хаотично і випадково, а

підпорядковані певній логіці та детермінуються об'єктно-суб'єктними складовими.

Як нам здається, соціокультурний простір складається з суспільних, матеріальних і духовних умов, завдяки яким є можливість реалізації діяльності людини. Це є важливою умовою для розвитку особистості. Крім цього сам соціокультурний простір трансформується під впливом діяльності людини. Цей взаємозв'язок є дуже цікавим аспектом. Не дарма соціокультурне середовище і діяльність людини стали предметом вивчення представниками різних наук: історія, соціологія, психологія, філософія, педагогіка, культурологія, соціальна екологія та інші.). Тому зрозуміло, що їх можна об'єднати під сферою освіти. Саме тому необхідно зрозуміти глобальну роль освітнього середовища, яке само по собі є соціокультурною суперсистемою, а ні підсистемою соціокультурного середовища, як презентується кількома науковцями.

Тому ми наполягаємо на категорії **«освітній соціокультурний простір»** під якою розуміємо сукупність історично сформованих факторів, обставин, ситуацій, історично організованих соціокультурних умов розвитку особистості та суспільства.

Необхідно зазначити, що завдяки якісно організованій взаємодії різних суб'єктів освітнього соціокультурного простору в сучасному українському суспільстві, вибудовується правильна гуманістична орієнтація. Ефективність зусиль по їх взаємодії визначається наявністю загального і специфічного в діяльності кожного з суб'єктів. Важливо усвідомлювати, що особистість є активною рушійною і творчою силою, яка здатна реалізувати свою суб'єктивну позицію, гуртуючись на креативному підході до вирішення поставлених завдань. При цьому позиція освітянина має свою специфіку: неможливі заборони і укази; представник освітнього середовища у сучасному освітньому соціокультурному просторі повинен використовувати ініціативу, творчий порив особистості та залучати її до процесу створення і зміцнення нового соціокультурного простору, ґрунтуючись на ідеалах свободи, демократії, гуманізму, моралі.

Саме освітній соціокультурний простір в сучасному українському суспільстві є творче соціогуманітарним по своїй суті, тому що оточення людини, система зовнішніх обставин, яка включає в себе безліч параметрів, що впливають на життєдіяльність людини, його психічний, соціальний і культурний розвиток, характеризується реальною цілісністю та ініціативою в різних сферах буття. Тому за часи російської агресії освітній соціокультурний простір, будучи такою ж реальною цілісністю як і освітнє соціокультурне середовище, показав себе насамперед організмом і соціокультурною суперсистемою, яка творче значно краще системи російського агресора, котрий наполягає на безглуздому знищенні живої та неживої природи, що веде до самознищення і самого себе. Соціокультурний контекст освітнього простору пов'язується з розгортанням різноманіття виховних систем, ініціюванням варіативної освіти, зміною освітніх цінностей, залученням особистості до культури.

Необхідно зазначити вирішальне значення створення в освітньому соціокультурному просторі сучасного українського суспільства ціннісно-орієнтаційної системи морально-етичних складових між усіма учасниками життєдіяльності за рахунок глобального створення та виконання якісно орієнтованих проєктів у будь-яких сферах буття, що стимулюють творче начало в особистості, соціальній групі, соціумі, суспільстві.

Список використаних джерел

1. Friedrich Ratzel. Das Meer als Quelle der Völkergröße. De Gruyter Oldenbourg; 2. Aufl. Reprint 2019 edition. 95 p.
2. Fritz Graebner. Das Weltbild der Primitiven. Eine Untersuchung der Urformen weltanschaulichen Denkens bei Naturvölkern. Band I. Severus, 2011, Kartoniert / Broschiert. 354 p.
3. Leo Frobenius. Der westafrikanische Kulturkreis. Fidibus Verlag; 2., erweiterte edición, 2012. 17 p.
4. Oswald Spengler. Der Untergang des Abendlandes. Albatros; 1st edition, 2007. 1280p.
5. Arnold J. Toynbee. A Study Of History 1: Introduction - The Geneses Of Civilizations, Part One. Oxford University Press, 1962. 484 p.

Yuliya Andriivna Dobrolyubska, Dr. of Science in Philosophy, Full Professor, Head of the Department of World History and Methodology of Science, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky, Odessa, Ukraine

PRINCIPLES OF POST-NEOCLASSICAL RESEARCH SUBSYSTEMS OF THE PHILOSOPHY OF HISTORY

The post-neoclassical subsystem operates with a correspondent concept of truth. However, scientific truth becomes always contextual and ascertained, subject to the adoption of methodological postulates, on the basis of which a specific research situation is constructed. In historical studies, the search for scientific truth is always linked to either the study of specific historical events or the construction of historical theories. Both approaches solve the problem of objectivity in their own way: the theoretical history seeks to reveal the truth, purified from specific features, and the history of events wants to reveal the truth, given in the fullness of the nuances of a particular event. Based on the correspondent conception of truth, post-neoclassicists seek to reconstruct historical reality «in all its fullness, concreteness, and complexity. «The main task of the researcher, in their opinion, is to «find out the significance, to explain and to clarify the meaning of history – this triumvirate of historical truth that breaks through the work of historians, despite the skepticism inherent in the modern era» [3, p. 276].